

Ван.
Шехин

МОЇ ПЕРШІ КНИЖЕЧКИ

ІВАН ФРАНКО

ЛИСИЧКА
і
ЖУРАВЕЛЬ

1
2
МОЇ ПЕРШІ КНИЖЕЧКИ

ІВАН ФРАНКО

ЛИСИЧКА
і
ЖУРАВЕЛЬ

Малюнки художника
Г. КАРЛОВА

ВИДАВНИЦТВО ЦК ЛКСМУ „МОЛОДЬ“
Київ 1956

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Лисичка з Журавлем у велику приязнь зайшли, навіть десь покумалися. От Лисичка і кличе Журавля до себе в гості.

— Приходь, кумцю! Приходь, любочку! Чим хата багата, тим і погощу.

Іде Журавель на прошений обід, а Лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед кумом.

— Живися, кумочку, не погордуй!
Сама варила.

Журавель стук-стук дзьобом, — нічого не спіймав. А Лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама

всеї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й мовить:

— Вибачай, кумочку, більше не маю вас чим гостити.

— Спасибі й за те, — пісним голосом промовив Журавель. — А ти б, кумонько, до мене завтра в гості прийшла!

— Добре, кумочку, прийду, чому не прийти, — мовить Лисичка.

На другий день приходять Лисичка, а Журавель наварив м'яса, бурячків, квасольки, картопельки, покрав усе те на дрібні шматочки, зложив у високе горнятко з вузькою шийкою та й поставив на столі перед Лисичкою.

— Живися, кумонько! Не погордуй, любя моя, — припрошує Журавель.

Нюхає Лисичка — добра страва! Встромляє голову до горнятка, не йде голова! Пробує лапою, годі витягнути. Крутиться Лисичка, заскакує відси й відти довкола горнятка, — нічого не порадить. А Журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у горнятко та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

— Вибачайте, кумонько, — мовить, випорожнивши горнятко, — чим хата багата, тим і рада, а більше на сей раз нічого не розстарався.

Розсердилася Лисичка, навіть не подякувала за гостину. Вона, бачите, думала, що на цілий тиждень наїсться, а тут прийшлося додому йти, облизня спіймавши. Відтоді й зареклася Лисичка з Журавлями приязнь водити.

МУРКО Й БУРКО

Був собі в одного господаря Кіт Мурко, а у другого Пес Бурко. Хоч то Пес і Кіт звичайно не люблять один другого, та Мурко з Бурком із самого малку були великі приятелі.

От одного разу, саме в жнива, коли всі з дому позабиралися в поле, бідний Мурко ходив голодний по подвір'ю і муркотів дуже жалібно. Рано господиня, вибираючися в поле, забула

дати йому їсти — значить, прийдеться бідному терпіти аж до вечора. До лісу було далеко йти, у стрісі Горобчиків не чути ніяких; що тут бідному Муркові на світі божім робити?

„Ей, — подумав він собі, — он там у сусіда на шпихлірі¹ Голуби водяться. Я колись лиш одним оком заглянув: у двох гніздах є молоді Голуб'ята, такі ситі

¹ Шпихлір — комора.

порпав під коренем добру яму, запорпав ковбасу, ще й каменем на знак привалив та й побіг. От така-то благодать!

Я ледве всидів на липі, так мені запах до носа вдарив. Та що з того, не міг я пожитися нею, бо камінь тяжкий та й глини, бестія, напорпав багато. То, може би, ти, братіку...

Ще Мурко й не скінчив своє оповідання, коли Бурко зірвався на рівні ноги і, мов вихор, полетів за село під липу шукати ковбаси. Він, бідний, також не дуже до переситу наїдався, м'яса рідко й нюхав, а ковбаса хіба в сні часом йому приснилася. А тут на тобі, така ласка божа під липою закопана, ще й каменем привалена! Драпнув Бурко так, що аж закурилося за ним. А Муркові тільки того й треба було. Не тра-

тячи ані хвили часу, він горі углом видряпався на шпихлір, вибрав собі котре найтовстіше Голуб'ятко, вхопив його в зуби, загриз та й гайда з ним до своєї хати. Там він виліз на загату, положив Голуб'ятко перед себе та почав хрупати, радісно муркотячи. Тим часом

Бурко прибіг до липи, шукає, нюхає, порпає—нема ані каменя, ані глини, а ковбаси й духу не чути. Вертає, бідний, мов із лихого торгу додому та й

біжить просто на Муркове обійстя, щоби пожалуватися приятелеві, пощо його здурило. Та, ставши за углом, він почув, як Мурко, облизуючися від крові з Голуб'ятка, балакає сам до себе:

— Ото дурень той Бурко! Він десь тепер, певно, вганяє попід липу, язик висолопивши, та шукає ковбаси, а не знає, що я його Голуб'ятком так славно пообідав!

Дряпнула Бурка по серці така фальшивість приятеля, завзявся відплатити йому. Усміхаючись, він підійшов до загати та й мовить:

— Ей, Мурку, Мурку! Ти гадаєш, що ти мене здурило, що я повірив твоїй байці про ту ковбасу? А я сидів за плотом і бачив, як ти з нашого шпихліра Голуб'ятко взяв. Та пощо тобі від мене критися? Чому було не сказати просто? Хіба я приставлений Голуб'ят пильнувати? Се не моя худоба. Я й сам був би не від того, щоб часом одно-друге схрупати. От хоч і зараз. Ану, ходи та подай ще й мені одно, а собі можеш і ще одно взяти.

Дуже втішився Мурко, чуючи таку мову, бо, звісно, злому завсіди радісно, коли пізнає, що й другий, кого він мав за чесного, такий самий злодій, як і він. І скочив Мурко з загати, щоби привітатися з Бурком, та сей в тій хвилі хап його за карк і роздер.

ЗАЄЦЬ І ВЕДМІДЬ

Був собі в однім лісі Ведмідь, та такий дужий та лютий, що не приведи господи! Піде було по лісі і душить та роздирає все, що здибле: одно з'їсть, а десятеро й так покине, тільки дарма життя збавить. Ліс був великий, і звірини в нім багато, та проте страх пішов на всіх. Адже ж так і року не мине, а в цілім лісі душі живої не лишиться, коли Бурмило буде так госпо-

дарювати. Рада в раду, присудили звірі такий спосіб. Вислали до Ведмедя депутацію і веліли йому сказати:

— Вельможний наш дідичу, пане Ведмедю! Пощо ти так знущаєшся? Одного з'їси, а десятюх зі злості розідреш і покинеш? Адже так до року, то й душі живої в лісі не стане. Ліпше ти ось що зроби. Сиди собі спокійно в своїй гаврі¹, а ми тобі будемо щодень присилати одного з-поміж нас, щоби ти його з'їв.

Вислухав Ведмідь тої мови та й каже:

¹ Гавра — барліг.

плакалися, та наобіймалися, то вже сонце геть з полудня звернуло. Врешті прийшлося Зайцеві рушати в дорогу. Іде бідолаха до ведмежої гаври. Та не думайте, що йде заячим кроком-скоком, що біжить вітрові наздогін! Гай, гай! Тепер бідному Зайцеві не до скоків. Іде нога поза ногу, іде та й постайкує¹, та все

¹ Постайкує — зупиняється.

рясні сльози втирає,
та зітхає так, що
аж лісом луна йде.
Аж ось бачить, се-
ред лісу криниця
кам'яна, оцямрова-
на, а внизу вода гли-
бока. Став Заєць
над цямриною, за-
глядає вниз, а його
сльози тільки кап-
кап у воду. Та по-
бачивши в воді свою
подобу, почав їй
придивлятися уваж-

но і нараз повеселів і аж підскочив
із радості. В його голові заблисла ща-
слива думка, як би йому й самому від
смерті врятуватися і всіх звірів вибави-
ти від сього лютого та безрозумного
Ведмедя. І вже не плачучи і не зітхаючи,
а щодуху біжачи, він поспішав до ведме-
жої гаври.

Було вже близько вечора. Ведмідь
весь день сидів у своїй гаврі та ждав,
коли-то звірі пришлють йому когось на
обід. Ждав і не міг нікого дождатися. Го-

лод почав йому докучати, і разом з голо-
дом почала злість підступати під серце.

— Що ж се значиться?! — ревів Вед-
мідь. — Що вони собі думають? Чи забу-
ли про мене, чи, може, їм здається, що
одною Вороною я маю бути два дні си-

тий? О прокляті звірі! Коли мені в тій хвилі не прийде від них страва, то кле- нуся буком і берестом, що завтра, скоро світ, вирушу до лісу і повидушую, що в нім є живого, і одного хвоста не лишу.

Та минала хвиля за хвилию, година за годиною, а страва не йшла. Надвечір уже Ведмідь не знав, що з собою зроби- ти з голоду і лютості. В такому настрою застав його Заєць.

— Га, ти, помано, ти, хлистику, ти, гусяче повітря!— кричав на нього Вед- мідь.— Що ти собі думаєш, що так пізно приходиш? То я на тебе, такого комара, маю цілий день в голоді ждати?

Затремтів Заєць, почувши ведмежий крик і люті ведмежі слова, та по хвилі стямився і, ставши на задніх лапках перед Ведмедем, промовив як міг найчемніше:

чали говорити, що нині твої іменини і дуже негарно буде, коли ти в такий день лишишся без обіду, — та де тобі, ані слухати не хоче.

— Я тут пан, — кричить, — і я один маю до вас право, і ніхто мені тут не сміє втручатися.

І взяв нас усіх чотирьох до свого замка. Ледве-не-ледве я упросив його, щоб хоч мене одного пустив до тебе, щоб я дав тобі відомість, як стоїть справа. Тепер, вельможний дідичу, сам по-

сила! Ади¹, твій ворог, як тільки побачив, що ти наближаєшся, зараз драпнув і сховався до свого замка.

— Де він? Де він? — кричав Ведмідь, оглядаючись довкола і не бачачи нічого.

— Ходи сюди і заглянь ось тут! — мо-

¹ Ади — дивися.

вив Заєць і підвів Ведмедя до криниці. Став Ведмідь над цямриною, глянув униз, аж там справді Ведмідь.

— Бачиш свого ворога, — мовив Заєць, — як заглядає зі свого укріплення.

— Я не я буду, коли його звідтам не досягну! — мовив Ведмідь і як не рикне з цілого ведмежого горла вниз до криниці! А з криниці як не відіб'ється його голос ще вдвоє сильніше, мов з величезної труби.

— Га, так! — скрикнув Ведмідь. —

Ти мені ще грозиш? Чекай же, я тобі покажу!

Та й за сим словом Ведмідь ба-бавх до криниці та й там і втопився. А Заєць стояв при цямрині і глядів, поки звірячий ворог зовсім не залетється, а тоді скочив щодуху до звірів і розповів їм, яким-то способом він змудрував Ведмедя і вибавив їх усіх від тяжкого нещастя. Не треба вам казати, яка радість запанувала в цілім лісі і як усі дякували Зайцеві за його вчинок.

55 коп.

«МОЛОДЬ»

